

מא :

חוקת הבתים פרק שלישי בכא בתרא

עין משפט
גו מצוה

מסורת הש"ס

(א) מהתירן לה גור ב...
(ב) ומהתירן לה גור ב...
(ג) ומהתירן לה גור ב...
(ד) ומהתירן לה גור ב...
(ה) ומהתירן לה גור ב...
(ו) ומהתירן לה גור ב...
(ז) ומהתירן לה גור ב...
(ח) ומהתירן לה גור ב...
(ט) ומהתירן לה גור ב...
(י) ומהתירן לה גור ב...

אמר רב יהודה דרב יהודה ב' ומסיק דרב יהודה כ"ש בן אלעזר
ס"ל וימיה דב"ב זה צורך (מהדרין דף ל: וס' לה ד"ה הוא)
אמר רב יהודה עדות המכחשת זה את זה צדיקות כשרה נדיני
ממונות ומוקי לה בחדא אומר לרנקי לבנה ואחד אומר כשרה
אכל אחד אומר מנה שמור ואחד אומר
מנה לבן אין מטערפין נהרדיע אמרי
אפי' א' אומר מנה לבן ואחד אומר מנה
שמור ומסקי דליניו דלמור כ"ש בן
אלעזר דהכ"ה משמע דרב יהודה דפליגי
אנהרדיע פליגי (ו) א"ר"ש בן אלעזר
דכ"ה וי"ל דרב יהודה נמי כרשב"א
זבנה פליגי דנהרדיע סברי דלחד
אומר מנה שמור ואחד אומר מנה
לבן דמי למילתיה דר"ש בן אלעזר
דלא דייקי ביה סכדי דמי לרנקי
וכי יהודה סבר דלא דמי כלל לארנקי
דחם (ו) דלון ז' גוף המעשה לא
היה להן לדקוק אבל מנה דגוף
הדבר הוא שפעדין עליו דייקי וקסבר
דמוהי ר"ש בן אלעזר כמנה שמור
בעולה עדותן א"ל לבי ולא דמי
למנה ומלמס דענדי דעטע טפי
אלא מדמה מנה שמור ומנה לבן
לאחד אומר מנה של יין וא' אומר של
שמן דכ"ה אפי' כולי עלמא דנחלקה
עדותן כדלמיה חס:

הגהות הב"ה

(א) רשב"א ד"ה ואמר ליה
וכי שאליה שדר בבית:
(ב) ד"ה סלג סלג וי' וי' וי'
(ג) ד"ה לטעון כולו: (ד) וי' וי'
(ה) ד"ה אפי' בן אלעזר דהכ"ה
(ו) ד"ה אפי' דהכ"ה ביה דלון
(ז) ד"ה וי' וי' וי' וי' וי' וי'
(ח) ד"ה וי' וי' וי' וי' וי' וי'
(ט) ד"ה וי' וי' וי' וי' וי' וי'
(י) ד"ה וי' וי' וי' וי' וי' וי'

אתא לקמיה דרב יהודה אויל אייתי תרי
סהרי חד אמר תרתי ארצייתא עאל וחד אמר
תלת ארצייתא עאל א"ל זיל שלים תרתי מנו
תלת א"ל כמאן כרבי שמעון בן אלעזר
דתניא א"ל אמר ר' שמעון בן אלעזר לא נחלקו
בית שמאי ובית הלל על שתי כיתי עדים
שאחת אומרת מנה ואחת אומרת מאתיים
שיש בכלל מאתיים מנה על מה נחלקו על כח
אחת שאחד אומר מנה ואחד אומר מאתיים
שבית שמאי אומרים נחלקה עדותן ובית הלל
אומרים איש בכלל מאתיים מנה א"ל והא
ימייניתא לך איגרתא ממערבא דאין הלכה
כר' שמעון בן אלעזר א"ל לכי תיתי ההוא
גברא דרד בקשחא בעלייתא ארבע שני אתא
מארי דביתא בשבחיה א"ל מאי בעית בהאי
ביתא א"ל מפלגיא זבינתה דובנה מינד אתא
לקמיה דר' חייא א"ל יאי אית לך סהרי דרד
בה איהו דובנת מיניה ואפי' חד יומא אוקימנא
לה בידך ואי לא לא אמר רב הוה יתיבנא
קמיה דרביבי ואמרי ליה וכי אין אדם עשוי
ליקח ולמכור בלילה וחזיתיה לדעתיה יאי
א"ל קמאי דידי זבנה מינד מהימן מיגו דאי
בעי א"ל אנא גבנתה מינד אמר רבא כוותיה
דר' חייא מסתברא דקתני ירבה משום
ירושא אינו צריך טענה טענה הוא דלא בעי
הא ראיה בעי ודלמא לא ראיה בעי ולא
טענה בעי ואיבעית אימא שאני לוקח דלא
שדי וזו בכדי איבעיא להו נראה בו מאי אמר
אביי היא היא רבא אמר העביד איניש
דסיפא ארעיה ולא זבין: ישלשה לקוחות
מצטרפין אמר רב יבולום בשטר למיירא
דסבר רב שטר אית ליה קלא ועדים ליה
להו קלא והאמר רב המוכר שדה בעדים
גובה מנכסים משועבדים התם לקוחות
איגרו

מוסף רש"י

נחלקה עדותן. שכן
שפחה מקו סב לון מלן
שדות. ומהדרין דף ל:
יש
בכלל מאתיים מנה. שניה
מתיין על מנה ומלמס מנה
לון ממסין זה את זה וי' וי' וי'
הבא משום ירושה אינו
צריך טענה. ואפי' א"ל מנה
למנה מנה לפר. אלא דלמיה
למי שחוקק כה אלו עעור
למס עליו. וע"ה דף כג.

נחלקה עדותן. שכן
שפחה מקו סב לון מלן
שדות. ומהדרין דף ל:
יש
בכלל מאתיים מנה. שניה
מתיין על מנה ומלמס מנה
לון ממסין זה את זה וי' וי' וי'
הבא משום ירושה אינו
צריך טענה. ואפי' א"ל מנה
למנה מנה לפר. אלא דלמיה
למי שחוקק כה אלו עעור
למס עליו. וע"ה דף כג.

רבינו גרשום

אמר אביי היא היא והא
דמי קמיה דרב הוה רבא
אמר. לא קנה לוקח והאי
לדין ליה סהרי דרבי
מכש רבנא אפי' שדי
ביתא דחבריה אלא זבין:
ג' לקוחות משטרין. כגון
שכר שדה לאחד והחזיק
בה שנה והלך לו שקנאה
ויכר לשני והחזיק בה
שנה והלך לו שני וסבר
לשלישי והחזיק בה שנה
משטרין אלו ג' שנים ודמי
באלו ששהו ביד לוקח
שלישי ג' שנים והחזיק
בה: אמר רב וכולן בשטר.
כלומר אם אלו לקוחות
מכרה זה ליה בשטר ולא
אין יכול שבת סכרה
משום שטר: קלא אית
ליה. ואם איתא ויפלי הוא
היה מוחה בשעת מכירה:
עדים ליה ליה קלא. שאם
מכרו זה ליה בעדים שלא
בשטר ולא מוחה יכול שוב
למחור דיכול למימר לא
ידעתי בכיכירתי: והאמר רב
המוכר שדהו שלא בשטר
גובה מנכסים משועבדים.
שאם מכר שדהו בפני
עדים לאחד באחריות ובא
בעל חוב של מוכר
ונרשע מן הלוקח טבא
מנכסין משועבדים שאם
מכר לאחין בן שדה לאחד
אחר שקבל לזה אחריות
ששועבד לפצחו בזה
אחיו השועבדן שכר
לאחריו כשיעור הקרקע
שטרפה ממנו אלא כיון
דגובה מנכסין משועבדין
שי' דקסבר רב בעדים

אמר אביי היא היא והא
דמי קמיה דרב הוה רבא
אמר. לא קנה לוקח והאי
לדין ליה סהרי דרבי
מכש רבנא אפי' שדי
ביתא דחבריה אלא זבין:
ג' לקוחות משטרין. כגון
שכר שדה לאחד והחזיק
בה שנה והלך לו שקנאה
ויכר לשני והחזיק בה
שנה והלך לו שני וסבר
לשלישי והחזיק בה שנה
משטרין אלו ג' שנים ודמי
באלו ששהו ביד לוקח
שלישי ג' שנים והחזיק
בה: אמר רב וכולן בשטר.
כלומר אם אלו לקוחות
מכרה זה ליה בשטר ולא
אין יכול שבת סכרה
משום שטר: קלא אית
ליה. ואם איתא ויפלי הוא
היה מוחה בשעת מכירה:
עדים ליה ליה קלא. שאם
מכרו זה ליה בעדים שלא
בשטר ולא מוחה יכול שוב
למחור דיכול למימר לא
ידעתי בכיכירתי: והאמר רב
המוכר שדהו שלא בשטר
גובה מנכסים משועבדים.
שאם מכר שדהו בפני
עדים לאחד באחריות ובא
בעל חוב של מוכר
ונרשע מן הלוקח טבא
מנכסין משועבדים שאם
מכר לאחין בן שדה לאחד
אחר שקבל לזה אחריות
ששועבד לפצחו בזה
אחיו השועבדן שכר
לאחריו כשיעור הקרקע
שטרפה ממנו אלא כיון
דגובה מנכסין משועבדין
שי' דקסבר רב בעדים

רבינו גרשום

אמר אביי היא היא והא
דמי קמיה דרב הוה רבא
אמר. לא קנה לוקח והאי
לדין ליה סהרי דרבי
מכש רבנא אפי' שדי
ביתא דחבריה אלא זבין:
ג' לקוחות משטרין. כגון
שכר שדה לאחד והחזיק
בה שנה והלך לו שקנאה
ויכר לשני והחזיק בה
שנה והלך לו שני וסבר
לשלישי והחזיק בה שנה
משטרין אלו ג' שנים ודמי
באלו ששהו ביד לוקח
שלישי ג' שנים והחזיק
בה: אמר רב וכולן בשטר.
כלומר אם אלו לקוחות
מכרה זה ליה בשטר ולא
אין יכול שבת סכרה
משום שטר: קלא אית
ליה. ואם איתא ויפלי הוא
היה מוחה בשעת מכירה:
עדים ליה ליה קלא. שאם
מכרו זה ליה בעדים שלא
בשטר ולא מוחה יכול שוב
למחור דיכול למימר לא
ידעתי בכיכירתי: והאמר רב
המוכר שדהו שלא בשטר
גובה מנכסים משועבדים.
שאם מכר שדהו בפני
עדים לאחד באחריות ובא
בעל חוב של מוכר
ונרשע מן הלוקח טבא
מנכסין משועבדים שאם
מכר לאחין בן שדה לאחד
אחר שקבל לזה אחריות
ששועבד לפצחו בזה
אחיו השועבדן שכר
לאחריו כשיעור הקרקע
שטרפה ממנו אלא כיון
דגובה מנכסין משועבדין
שי' דקסבר רב בעדים

טענה זו דהא טוענין ללוקח. ומיהו כ"ש קי"ל כדמוכח מסקנא: והויסיס לרעפיס. דרבי חייא: דאי עמון קמאי דידי
זבנה מינד ההוא דזבנה ימלי מיהימן: מיגו דאי בעי אמר כו'. הלכך כיון דטעין נמי טענה מעלייתא אני יודע שממך לקחה מהימן
דהשגתה היא ליה חוקה שיש עמה טענה אבל כי טעין מפלגיא זבנה חוקה דלמור לי דזבנה מינד אבל איני יודע אם לקחה ממך אם
לאו היינו חוקה שאין עמה טענה הואיל ואפי' יום אחד לא נראה דדר בה: כוויסיס דר' חייא. דלרין להביא עדים שדר בה המוכרה לו
יום אחד: הכא משום ירושה. והוא הדין משום לקחה: אין לרין טענה. הן טענה דלעיל דקתני מתימתין (ע"ה) אהה מכרת לי אתה נתת לי
במתנה אין לרין יורש לטעון ולומר אהה מכרת לאני: אבל ראיה. בעדים שדר בה יום אחד מיהא בעי. מדלמא קמאי הכא משום
ירושא אינו צריך (ו) כלום דייקין הכי: ודילמא לא ראיה כו'. והכי קאמר הכא משום ירושה אין לרין שום טענה צעולם אלא זו בלבד
מאני אם יורשה אבל לא עדי דירת יום אחד ולא טענה מכרה ומתנה שניתנה לאביו בעי: ה"ג ואי בעיסי אימא שאני לוקח כו'.
אזינו אם תאמר כי יורש לרין ראיה דרבי ויהי מוריש יום אחד לוקח עדיף טפי מירש לוקח אזינו לא כדירא ליה מילתא דודאי
זבנה המוכרה לו מצעל הקרקע לא היו שדי וזו בכדי הלכך ודאי קס אמילמא שפיר כשלקחה ואין לרין לא ראיה ולא טענה:
איבעיא להו נראה כו'. המוכרה ללוקח זה בלאומו קרקע למוד כמה ארכו וכמה רחבו מאי מי חשיבא עדות ראה כעדות דירה.
כי טוען שקנאה מראובן ואח"כ מכרה שמעון ללי בשטר והחזיק לוי שנה ואח"כ מכרה לו ליהודה וכחן לו שטר מכירה דלמקמן
והחזיק בה שנה הרי שגש עדים ואח"כ ראונו הקמענר ואומר כי לא מכרה לשמעון יהודה טוען הרי החזקנו בין שלשמיט שגש
שנים ולא מחית ושמעון שלקחה ממך שאנו באין מכחו לא היה לו ליחר בשטריו יותר מג' שנים וראובן משיב לפי שכל אחד מכם לא
החזיק שלש שנים אלא שנה לא חשתי למחות שיימי רואה שאחם יראים להחזיק כדמתוקי איניש ולא הייתי יודע שבשגל שיימס
מוכרין זה לזה לסוף שנה לפיכך לא החזקתם כל אחד כי אם שנה: מלטרפין. הלוקחות ויפסיד ראונו כיון דבשטר לקחו זה מזה
כדמפריש רב כמקון עדים שבשטר אפקו לקלא וידע ראונו ומדלמא מיהא הפסיד דכל בלא שטר מני טעין האי דלא מחאי שגש
החזיק אחד מכם שלש שנים ולא אחזיקו כדמתוקי איניש כדמתרין לעיל (דף ע"ג): כאלמא: וכולן בשטר. אשי לקוחות אחרונים
קאי אבל לוקח ראשון שלקח מן המעורר מה לנו ולשטריו (דלמס יש לו שטר שפיטא דלון יכול לערער): שטר איס ליה קלא.
שמתאספין לוחזבו ולחותמו והכל שומעין: ועדים ליה להו קלא. מכרה בעדים בלא שטר: המוכר שדה בכני עדים. וקבל עליו
לאחריות: גובה. הלוקח מן המוכר אפי' מנכסים שעבד ומשכן לו מהכ קקעמיו אחרי מכירתו: וזו שקבל עליו לאחריות. ועעם משום
עדדים מפקי לקלא וידעו הלוקחות שמכר זה קרקע באחריות והיה להניח למוכר בני מורין כשיעור האחריות אלמא עדים בלא שטר
אית להו קלא: שאני לקוחוס. אע"ג דמכרה בעדים בלא שטר ליה קלא מילמא אלא אם כן יפיששו ויחקרו הדבר:
אינהו

אמר רב יהודה עדות המכחשת זה את זה צדיקות כשרה נדיני
ממונות ומוקי לה בחדא אומר לרנקי לבנה ואחד אומר כשרה
אכל אחד אומר מנה שמור ואחד אומר
מנה לבן אין מטערפין נהרדיע אמרי
אפי' א' אומר מנה לבן ואחד אומר מנה
שמור ומסקי דליניו דלמור כ"ש בן
אלעזר דהכ"ה משמע דרב יהודה דפליגי
אנהרדיע פליגי (ו) א"ר"ש בן אלעזר
דכ"ה וי"ל דרב יהודה נמי כרשב"א
זבנה פליגי דנהרדיע סברי דלחד
אומר מנה שמור ואחד אומר מנה
לבן דמי למילתיה דר"ש בן אלעזר
דלא דייקי ביה סכדי דמי לרנקי
וכי יהודה סבר דלא דמי כלל לארנקי
דחם (ו) דלון ז' גוף המעשה לא
היה להן לדקוק אבל מנה דגוף
הדבר הוא שפעדין עליו דייקי וקסבר
דמוהי ר"ש בן אלעזר כמנה שמור
בעולה עדותן א"ל לבי ולא דמי
למנה ומלמס דענדי דעטע טפי
אלא מדמה מנה שמור ומנה לבן
לאחד אומר מנה של יין וא' אומר של
שמן דכ"ה אפי' כולי עלמא דנחלקה
עדותן כדלמיה חס:

נחלקה עדותן. שכן

שפחה מקו סב לון מלן
שדות. ומהדרין דף ל:
יש
בכלל מאתיים מנה. שניה
מתיין על מנה ומלמס מנה
לון ממסין זה את זה וי' וי' וי'
הבא משום ירושה אינו
צריך טענה. ואפי' א"ל מנה
למנה מנה לפר. אלא דלמיה
למי שחוקק כה אלו עעור
למס עליו. וע"ה דף כג.

מוסף רש"י

נחלקה עדותן. שכן
שפחה מקו סב לון מלן
שדות. ומהדרין דף ל:
יש
בכלל מאתיים מנה. שניה
מתיין על מנה ומלמס מנה
לון ממסין זה את זה וי' וי' וי'
הבא משום ירושה אינו
צריך טענה. ואפי' א"ל מנה
למנה מנה לפר. אלא דלמיה
למי שחוקק כה אלו עעור
למס עליו. וע"ה דף כג.

רבינו גרשום

אמר אביי היא היא והא
דמי קמיה דרב הוה רבא
אמר. לא קנה לוקח והאי
לדין ליה סהרי דרבי
מכש רבנא אפי' שדי
ביתא דחבריה אלא זבין:
ג' לקוחות משטרין. כגון
שכר שדה לאחד והחזיק
בה שנה והלך לו שקנאה
ויכר לשני והחזיק בה
שנה והלך לו שני וסבר
לשלישי והחזיק בה שנה
משטרין אלו ג' שנים ודמי
באלו ששהו ביד לוקח
שלישי ג' שנים והחזיק
בה: אמר רב וכולן בשטר.
כלומר אם אלו לקוחות
מכרה זה ליה בשטר ולא
אין יכול שבת סכרה
משום שטר: קלא אית
ליה. ואם איתא ויפלי הוא
היה מוחה בשעת מכירה:
עדים ליה ליה קלא. שאם
מכרו זה ליה בעדים שלא
בשטר ולא מוחה יכול שוב
למחור דיכול למימר לא
ידעתי בכיכירתי: והאמר רב
המוכר שדהו שלא בשטר
גובה מנכסים משועבדים.
שאם מכר שדהו בפני
עדים לאחד באחריות ובא
בעל חוב של מוכר
ונרשע מן הלוקח טבא
מנכסין משועבדים שאם
מכר לאחין בן שדה לאחד
אחר שקבל לזה אחריות
ששועבד לפצחו בזה
אחיו השועבדן שכר
לאחריו כשיעור הקרקע
שטרפה ממנו אלא כיון
דגובה מנכסין משועבדין
שי' דקסבר רב בעדים

רבינו גרשום

אמר אביי היא היא והא
דמי קמיה דרב הוה רבא
אמר. לא קנה לוקח והאי
לדין ליה סהרי דרבי
מכש רבנא אפי' שדי
ביתא דחבריה אלא זבין:
ג' לקוחות משטרין. כגון
שכר שדה לאחד והחזיק
בה שנה והלך לו שקנאה
ויכר לשני והחזיק בה
שנה והלך לו שני וסבר
לשלישי והחזיק בה שנה
משטרין אלו ג' שנים ודמי
באלו ששהו ביד לוקח
שלישי ג' שנים והחזיק
בה: אמר רב וכולן בשטר.
כלומר אם אלו לקוחות
מכרה זה ליה בשטר ולא
אין יכול שבת סכרה
משום שטר: קלא אית
ליה. ואם איתא ויפלי הוא
היה מוחה בשעת מכירה:
עדים ליה ליה קלא. שאם
מכרו זה ליה בעדים שלא
בשטר ולא מוחה יכול שוב
למחור דיכול למימר לא
ידעתי בכיכירתי: והאמר רב
המוכר שדהו שלא בשטר
גובה מנכסים משועבדים.
שאם מכר שדהו בפני
עדים לאחד באחריות ובא
בעל חוב של מוכר
ונרשע מן הלוקח טבא
מנכסין משועבדים שאם
מכר לאחין בן שדה לאחד
אחר שקבל לזה אחריות
ששועבד לפצחו בזה
אחיו השועבדן שכר
לאחריו כשיעור הקרקע
שטרפה ממנו אלא כיון
דגובה מנכסין משועבדין
שי' דקסבר רב בעדים